

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

“ ___ ” _____ 2020 р.

Реферат
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 07072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Фіскальне та митне адміністрування»

на тему:
«МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ЕКОНОМІКИ ЗА
РАХУНОК ЗОВНІШНІХ ДЖЕРЕЛ»

Виконавець:
Студентка факультету фінансів і
банківської справи
Грек Олеся Вікторівна

Науковий керівник:

к.е.н., доц.
Коцюрубенко Ганна Миколаївна

Одеса – 2020

Актуальність теми. У сучасних умовах євроінтеграційні прагнення України активізують складні, тривалі й доволі суперечливі процеси формування фінансової системи ринкового типу. Водночас накопичилася низка проблем, що стосуються фінансової політики загалом та її окремих складових, а саме: хронічна нестача ресурсів практично в усіх сферах і ланках фінансової системи країни, падіння реального ВВП, підвищення темпів інфляції, девальвація національної грошової одиниці, збереження високого рівня дефіциту бюджету й зростання державного боргу, загострення дисбалансів у фіскальній та монетарній сферах тощо. Окрім того, світові глобалізаційні економічні процеси генерують нові вимоги до функціонування суб'єктів економіки та фінансової системи України

Сьогодні фінансові ресурси необхідні для фінансування як поточних, так і структурних перетворень економіки й забезпечення її економічного росту. Тому виникає гостра необхідність в дослідженні потенційних джерел формування фінансових ресурсів економіки України, а також пошуку механізмів розвитку та шляхів його збільшення. Задоволення існуючих проблем держави можливе лише за умови достатньої кількості фінансових ресурсів, обсяги яких мають відповідати поставленим завданням. В умовах ринкової економіки внутрішніх джерел є недостатньо. Тому актуальним питанням є дослідження джерел формування фінансових ресурсів економіки з джерелом формування за межами країни.

Окремим питанням формування та використання фінансових ресурсів держави присвятили праці такі вітчизняні та зарубіжні вчені: А. Бірман, Г. Базарова, І. Благун, З. Варналій, О. Василик, О. Ватаманюк, О. Вовчак, А. Гальчинський, В. Геєць, В. Глущенко, Л. Гринів, Т. Гуйда, А. Даниленко, О. Данілов, Н. Демчишак, В. Дем'янишин, О. Десятнюк, В. Загорський, О. Замасло, О. Кириленко, Н. Коваленко, О. Ковалюк, О. Колодізев, В. Корнеєв, А. Крисоватий, М. Крупка, М. Кульчицький, І. Луніна, І. Лютий, В. Опарін, К. Павлюк, Ю. Пасічник, О. Рожко, О. Романенко, Д. Серебрянський, О.

Терещенко, В. Терьохін, В. Федосов, І. Чуй, Г. Шахова, Н. Швець, М. Шкробот, С. Юрій та ін.

Мета дослідження полягає в дослідженні та узагальненні теоретичних та практичних аспектів реалізації механізму формування фінансових ресурсів економіки за рахунок зовнішніх джерел та розробці напрямів підвищення ефективності його реалізації.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні **задачі дослідження**:

- дослідити теоретичну сутність фінансових ресурсів економіки та навести класифікацію джерел їх формування;

- розглянути механізми залучення фінансових ресурсів за рахунок зовнішніх запозичень та інвестицій;

- проаналізувати макроекономічні передумови залучення зовнішніх джерел формування фінансових ресурсів економіки в Україні;

- провести моніторинг структури та динаміки залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України;

- дослідити стан формування та провести аналіз структури зовнішнього боргу України;

- узагальнити зарубіжний досвід залучення зовнішніх джерел формування фінансових ресурсів економіки;

- окреслити напрями підвищення ефективності механізму формування фінансових ресурсів економіки за рахунок зовнішніх джерел в Україні

Об'єктом дослідження є процес формування фінансових ресурсів економіки за рахунок зовнішніх джерел

Предметом дослідження є механізм формування фінансових ресурсів економіки України за рахунок зовнішніх джерел.

Методологія дослідження спирається на узагальнення ряду теоретичних положень різних концепцій вітчизняних і зарубіжних дослідників, в яких розглянуто основні напрямки теми. Для досягнення поставленої мети та вирішення основних завдань була використана

сукупність загальнонаукових та спеціальних методів дослідження: системно-функціональний підхід у процесі дослідження сутності економічних категорій та методи теоретичного аналізу і синтезу; методи систематизації, групування, аналізу й узагальнення для визначення особливостей залучення зовнішніх джерел фінансування економіки України та імплементації зарубіжного досвіду; методи структурного аналізу використані у процесі розробки пропозицій щодо розробки напрямів підвищення ефетиквності мдії механізму зовнішнього фінансування економіки України.

Інформаційною базою дослідження послужили офіційні дані статистичних збірників Державної служби статистики України, наукові результати і факти, опубліковані в науковій літературі та періодичній пресі, матеріали конференцій і семінарів з фінансово-економічним проблем.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел (56 найменувань) та 4-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 110 сторінок. Основний зміст викладено на 99 сторінках. Робота містить 15 таблиць, 23 рисунки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ЕКОНОМІКИ ЗА РАХУНОК ЗОВНІШНІХ ДЖЕРЕЛ»** досліджуються теоретичні засади механізму формування фінансових ресурсів економіки за рахунок зовнішніх джерел. У другому розділі **«ПРАКТИКА ФОРУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ЕКОНОМІКИ ЗА РАХУНОК ЗОВНІШНІХ ДЖЕРЕЛ В УКРАЇНІ»** проаналізовано макроекономічні показники розвитку економіки та практику формування фінансових ресурсів економіки за рахунок зовнішніх джерел, а саме: інвестиційної складової та використання боргових інструментів. У третьому розділі **«НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ РЕАЛІЗЦІЇ МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ЕКОНОМІКИ ЗА РАХУНОК ЗОВНІШНІХ ДЖЕРЕЛ»** узагальнено

зарубіжний досвід залученні зовнішніх джерел фінансування економіки країни та окреслено напрями удосконалення дії механізму формування фінансових ресурсів економіки України за рахунок зовнішніх джерел.

ВИСНОВКИ

1. З точки зору економічного розвитку, залучення достатньої кількості фінансових ресурсів є визначальним фактором темпів соціального та економічного розвитку країни в цілому. Фінансові ресурси є об'єктивною передумовою процесу відтворення на всіх етапах, але формування саме безпосередньої структури відтворення досягається на стадії розподілу, де формуються пропорції розподілу між фондами компенсації, споживання та накопичення, розподілом доходу між елементами суспільне виробництво, галузі, соціальні групи. безпосередні виробники матеріальних благ та послуг.

Фінансові ресурси економіки - це вартість джерел власності (активів) держави, підприємств і домогосподарств, що мають запасний і нефондовий характер, формуються в процесі розподілу та перерозподілу ВВП і національного багатства, використовується для задоволення виробничих та соціально-економічних потреб. розвиток суспільства.

Фінансові ресурси формуються в процесі відносин між основними суб'єктами економіки: державою, підприємствами, домогосподарствами, фінансовими посередниками і т. Д. Залежно від того, хто володіє та розпоряджається фінансовими ресурсами, вони класифікуються на державу, суб'єкти господарювання та населення, і залежно від джерела походження вони поділяються на власні та запозичені.

2. Рух міжнародного капіталу має дві основні форми. Перша - кредитування - позиція грошей (валюти). При цьому кредиторам та позичальникам можуть бути уряди, міжнародна організація, фізичні та юридичні особи. Друга форма руху капіталу - інвестування в активований компаній.

Іноземні інвестиції в системі господарювання, взагалі у світі, є важливими важелями економіки, що забезпечують необхідність у зручності використання національних переробників та в інтенсивному переході до конкурентоспроможної економіки країн, зокрема.

Таким чином, прямі іноземні інвестиції є предметом довгострокового інтересу резидента однієї країни (прямий інвестор) до компанії-резидента іншої країни (підприємство прямого інвестування). Головною метою прямого інвестора є його бажання розмістити капітал у країні та в галузі, де він дасть максимальний прибуток та диверсифікує ризик. Міжнародний рух капіталу призводить до збільшення сукупного світового виробництва за рахунок більш ефективного перерозподілу та використання факторів виробництва.

Прямі іноземні інвестиції - це вид іноземних інвестицій, призначених для інвестицій у виробництво, що забезпечує контроль за діяльністю підприємств через володіння контрольним пакетом акцій.

Відмінною рисою прямих іноземних інвестицій можна вважати переважання рівня продажів продукції, виробленої за кордоном через ПП, над продажем вітчизняної продукції у вигляді товарного експорту.

Механізм залучення іноземних інвестицій - це сукупність інструментів та заходів, що визначають умови діяльності, відносини власності та організаційно-правові форми підприємств з іноземними інвестиціями.

Основною метою механізму залучення інвестиційних ресурсів є досягнення стабільного економічного розвитку за рахунок залучення інвестиційних ресурсів на основі диверсифікації джерел фінансування в умовах зростаючих загроз та ризиків.

3. Залучення державою фінансових ресурсів на кредитній основі для забезпечення власних потреб є прийнятною та об'єктивно обумовленою практикою господарської діяльності. Економічна суть цього процесу полягає в тому, що протягом певного часу існує певна кількість вільного капіталу як усередині країни, так і за її межами, і вони рухаються, щоб знайти сфери застосування.

Державний борг - це сума боргу за всіма борговими зобов'язаннями держави, відсотками за ним та невиконаними фінансовими зобов'язаннями держави перед суб'єктами господарювання. Зовнішній державний борг - це сукупність боргових зобов'язань держави, що виникла в результаті запозичення держави на зовнішньому ринку. Загалом механізм управління державним боргом є структурною схемою впливу уряду на процеси формування, обслуговування та погашення державного боргу, динаміки його обсягу та структури, а отже - рівня боргової безпеки, суверенного кредитного рейтингу.

4. Аналіз деяких показників економічного розвитку України протягом 2014-2019 рр. Дає підстави стверджувати, що загалом в Україні спостерігались позитивні тенденції номінальних показників розвитку, що виявилось у їх зростанні. Зростання виробництва збільшився майже у всіх видах економічної діяльності, за винятком промисловості, яка щорічно падала протягом 7 місяців поспіль. Поряд з даними аналізу інвестиційної привабливості України, за результатами нової хвилі опитувань за перше півріччя 2019 року, Індекс становив 2,85 бала з 5 можливих і знаходився в негативній площині. Для порівняння, показник попереднього періоду становив 3,07 і демонстрував нейтральне ставлення інвесторів до ділового клімату країни. Бюджетний дефіцит України вимагає пошуку шляхів його фінансування, ефективним інструментом якого є пошук додаткових джерел доходу, які включають як залучення інвестицій, так і формування боргу.

5. Активна інвестиційна політика держави має важливе значення для розвитку фінансової системи як країни-інвестора, так і країни-отримувача. На думку Мінекономрозвитку, однією з основних ознак закріплення позитивних тенденцій можна вважати продовження у 2019 році, четвертий рік поспіль, високої позитивної динаміки інвестиційної складової економічного розвитку. Таким чином, приріст капітальних вкладень у 2019 році склав 15,5% та був зумовлений високою активністю вітчизняних інвесторів - бізнесу та державного сектору з точки зору підтримання

макроекономічної стабільності, продовження процесу економічної реформи та зменшення інвестиційних ризиків.

Основними джерелами зростання інвестицій були ресурси сектору нефінансових корпорацій та бюджет (державний та місцевий), рушії - головним чином промислове виробництво, електроенергія, газ, пара та кондиціонування повітря, державне управління та оборона. Українська практика залучення іноземних джерел фінансування характеризується ситуацією, що більшість портфельних інвестицій надходять як боргові інструменти, що, відповідно, впливає на рівень загального боргового навантаження в Україні.

З 2015 по 2016 рік ми можемо спостерігати поступове збільшення потоків прямих іноземних інвестицій, але в 2017 році відбулося зменшення на 1082 мільйони доларів. США порівняно з 2016 роком. У 2019 році відбулося збільшення прямих іноземних інвестицій на 715 мільйонів доларів. США.

б. Формування зовнішнього боргу має значний вплив на формування зовнішніх джерел фінансування економіки країни. Великий обсяг державного боргу та його стабільне зростання свідчать про неефективну боргову політику та збільшені ризики зовнішнього боргу для країни. За результатами 2019 року 63,8 млрд грн - запозичення для фінансування дефіциту держбюджету на зовнішніх ринках, включаючи другий транш позики, гарантований Світовим банком на суму 529,2 млн євро, додаткове розміщення іноземних державних облігацій у 2018 році на номінальну суму в 350 мільйонів доларів США, залучення позики від Cargill на суму 250 мільйонів євро, а також проведення негрошової операції. Державний борг України не диверсифікований і прив'язаний до долара США, який є досить мінливим як на внутрішньому, так і на міжнародних грошових ринках. Швидке зростання боргу (особливо у формі зовнішніх фінансових потоків) ставить країну в пастку боргу, значно погіршує економічну ситуацію і в цілому призводить до втрати економічного суверенітету.

7. В даний час економіка країни потребує значних фінансових ресурсів для розвитку. Важливим джерелом фінансових ресурсів є кошти іноземних інвесторів. Головною стратегією Сінгапуру було перетворення країни на глобальний фінансовий та торговий центр. А також залучення іноземних інвестицій. Уряд Сінгапуру зробив усе можливе для залучення іноземного капіталу та створив привабливі умови для кожного інвестора, готового налагодити виробництво в країні. І це дало свої результати - прийшов капітал. Протягом тривалого часу Китай зберігав свої лідируючі позиції у залученні ПІІ серед країн, і сьогодні, у ході швидкого і стабільного розвитку китайської економіки, відбувається неухильне поглиблення реформ і відкритості, прискорення глобалізації і, як наслідок, залучення іноземні інвестиції в Китай. є багато нових функцій, і є нові переваги. Важливим джерелом залучення фінансових ресурсів на міжнародному ринку є запозичення, які використовуються насамперед для покриття дефіциту бюджету. Україна може скористатися досвідом Японії, яка зосереджується на внутрішніх позиках, на відміну від зовнішніх, Великобританії - обмеження використання позик для фінансування державних потреб, Португалії - активізації управління залишками готівки та мінімізації ризиків.

8. Основними стримуючими факторами для залучення іноземних інвестицій були не військові дії та соціальна напруженість у країні, а насамперед економічні фактори: нерозвиненість приватної власності та фондового ринку; відмивання грошей та прибуток вітчизняних підприємств на користь пов'язаних іноземних компаній; низькі заощадження, високі процентні ставки за позиками тощо, що призвело до зменшення іноземних інвестицій та збільшення міжнародних кредитних зобов'язань. Таким чином, держава повинна активізувати реформи в галузі боротьби з корупцією, захисту прав приватної власності, у сфері податкового регулювання, а також лібералізувати політику на фондовому, валютному та грошовому ринках. Важливою складовою політики залучення іноземних інвестицій має бути збалансована політика державного забезпечення прав і свобод інвесторів.

Особливу увагу слід приділити подальшому впровадженню умов для реалізації плану BEPS, активізації використання потенціалу вільних економічних зон та територій пріоритетного розвитку.

9. Постійне накопичення державного боргу характерне для більшості країн світу, тоді як зростання боргу властиво як країнам, що розвиваються, так і високорозвиненим країнам. Найкращим варіантом для України було б використання "золотого правила", яким часто користується Великобританія. Суть цього методу полягає в тому, що держава використовує нові позики лише для інвестицій, і в результаті вона не тільки легко дає позику та відсотки за неї, а й отримує прибуток.

Важливою проблемою державного боргу України є високий рівень валютного ризику, який зумовлений значною часткою зовнішнього боргу в загальному боргу держави, оскільки зовнішній борг пов'язаний з іноземною валютою.

Політика управління державним боргом України повинна зосереджуватись на інвестиційних та інноваційних факторах економічного зростання, а структуру та розміри державного боргу слід прогнозувати протягом декількох років і навіть десятиліть для забезпечення збалансованого бюджету, стабільного економічного зростання та міцної фінансової системи .

АНОТАЦІЯ

Грек Олеся Вікторівна, «Механізм формування фінансових ресурсів економіки за рахунок зовнішніх джерел»,
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою «Фіскальне та митне адміністрування»,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2020 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес формування фінансових ресурсів економіки за рахунок зовнішніх джерел. Предметом дослідження – механізм формування фінансових ресурсів економіки України за рахунок зовнішніх джерел.

У роботі досліджено теоретичні засади механізму формування фінансових ресурсів економіки за рахунок зовнішніх джерел. Проаналізовано макроекономічні показники розвитку економіки та практику формування фінансових ресурсів економіки за рахунок зовнішніх джерел, а саме: інвестиційної складової та використання боргових інструментів. Узагальнено зарубіжний досвід залученні зовнішніх джерел фінансування економіки країни та окреслено напрями удосконалення дії механізму формування фінансових ресурсів економіки України за рахунок зовнішніх джерел.

Ключові слова: фінансові ресурси економіки, джерела формування, прямі іноземні інвестиції, зовнішній державний борг.

ANNOTATION

Greek Olesya Viktorivna, " The mechanism of formation of financial resources of economy at the expense of external sources ",
qualification work for a master's degree in "Finance, Banking and Insurance" in the master's program "Tax and Customs Administration",
Odessa National Economic University
Odessa, 2020

The master's thesis consists of three sections. The object of research - the process of forming the financial resources of the economy from external sources. The subject of the research is the mechanism of formation of financial resources of the economy of Ukraine at the expense of external sources.

The theoretical bases of the mechanism of formation of financial resources of economy at the expense of external sources are investigated in the work. The macroeconomic indicators of economic development and the practice of forming the financial resources of the economy at the expense of external sources, namely: the investment component and the use of debt instruments are analyzed. The foreign experience of attraction of external sources of financing of economy of the country is generalized and the directions of improvement of action of the mechanism of formation of financial resources of economy of Ukraine at the expense of external sources are outlined.

Key words: financial resources of the economy, sources of formation, foreign direct investment, external public debt.